

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบายในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมคุณภาพเพื่อสร้างโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา และแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน โดยแบ่งเนื้อหาของแต่ละชุด ออกเป็น 9 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปและลักษณะขององค์กร วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ทรัพยากรขององค์กร ภาวะผู้นำ สภาพแวดล้อมขององค์กร สมรรถนะของบุคลากร สมรรถนะขององค์กร เครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน และผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และหาคุณภาพความตรงของเนื้อหาพร้อมทั้งพิจารณาความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ ยอมรับค่าความสอดคล้อง (IOC) ที่ 0.50 – 1.00 และปรับแก้รายชื่อที่มีค่าความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยดำเนินการตัดออก และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมคุณภาพแล้วนำไปจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 16 แห่ง จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 464 คน ได้รับกลับคืนมา จำนวน 432 คน คิดเป็นร้อยละ 95.04 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาและทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของปัจจัยโดยโปรแกรม LISREL Version 8.54 และนำโมเดลการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผลการศึกษาไปศึกษาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจากผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการเสวนากลุ่ม (Focus Group) ผู้บริหารสถานศึกษาที่เคยบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แล้วได้รับรางวัลพระราชทานหรือมีผลงานของโรงเรียนในระดับประเทศ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเกต ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีผลงานดีเด่นที่เคยได้รับสถานศึกษารางวัลพระราชทานหรือ

รางวัลระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสุ่มแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน 2 โรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตของปัจจัย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ทรัพยากรขององค์กร เครือข่ายสนับสนุนการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อม สมรรถนะขององค์กร ภาวะผู้นำ และสมรรถนะบุคลากรกับผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์กรกับตัวแปรสังเกตผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกคู่ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดเท่ากับ 0.558 คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์กรกับความเสมอภาคของผู้รับบริการ รองลงมาเท่ากับ 0.557 คือปัจจัยสมรรถนะขององค์กร กับความพึงพอใจของผู้รับบริการ และตัวแปรคู่ที่สัมพันธ์กันต่ำสุด เท่ากับ 0.000 คือปัจจัยลักษณะขององค์กรกับความเสมอภาคของผู้รับบริการ

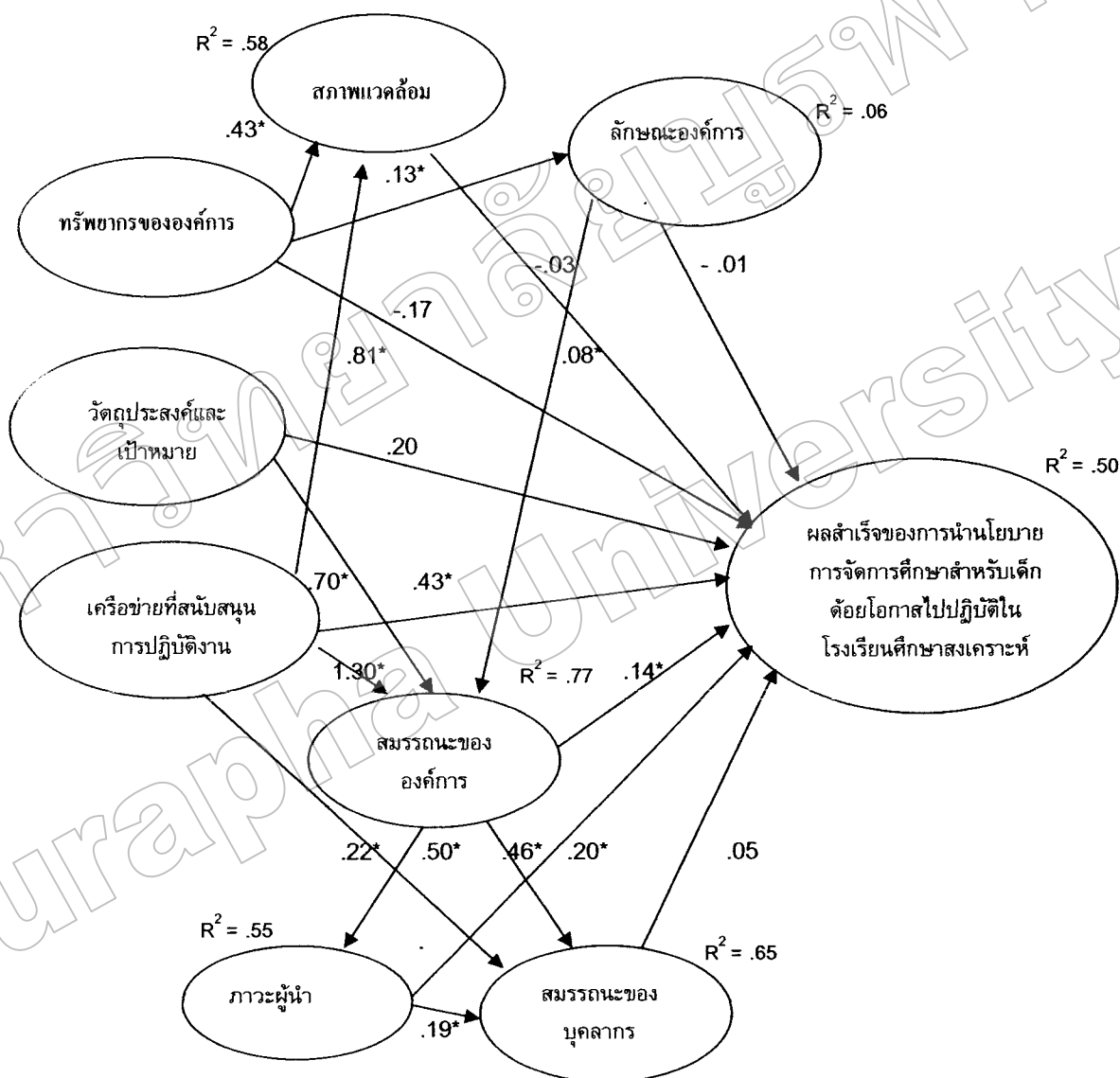
2. ปัจจัยวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ทรัพยากรขององค์กร เครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อม ลักษณะองค์กร สมรรถนะองค์กร ด้านภาวะผู้นำ และด้านสมรรถนะของบุคลากร มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม มากที่สุด ซึ่งส่งอิทธิพลผ่านสมรรถนะขององค์กรและด้านสมรรถนะของบุคลากร ไปยังผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยสามารถค้นพบเพิ่มเติมว่า โมเดลปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานสามารถส่งผลโดยตรงไปยังปัจจัยสภาพแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วย

3. ผลการวิเคราะห์โมเดลของปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโมเดลสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยวิเคราะห์ครั้งแรกได้ค่า $\chi^2 = 7507$, $df = 2191$, ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df)

= 3.43, $P = 0.00$, SRMR = 0.071, RMSEA = 0.075, NFI = 0.97, NNFI = 0.98, CFI = 0.99, CN = 160.49, NCP = ขอมรับสมมติฐาน (5316.21, $P < .01$), AIC = 183685.01, ECVE = 18.14, CAIC = 184029.67 ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับ โมเดลให้มีความเหมาะสมกลมกลืนมากที่สุด โดยโมเดลที่ได้ต้องมีความเป็นไปได้พร้อมทั้งสามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากความมีนัยสำคัญของของสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรและพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับ โมเดล (Modification Indices) ที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดลมาใช้เป็นเกณฑ์ในการปรับ โมเดล ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่ปรับแล้วมีความเหมาะสมกลมกลืนที่สุด คือ ได้ค่า $\chi^2 = 3816.04$, $df = 2086$, ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) = 1.83, $P = 0.00$, SRMR = 0.051, RMSEA = 0.044, NFI = 0.98, NNFI = 0.99, CFI = 0.99, CN = 254.17, NCP = ขอมรับสมมติฐาน (1730.04, $P < .01$), AIC = 4336.04, ECVE = 10.06, CAIC = 5653.84 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ ผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเท่ากับ 0.50 แสดงว่าตัวแปรส่วนมากในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงตามผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้ร้อยละ 50

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ไม่ใช่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ ปัจจัยวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของนโยบาย ปัจจัยทรัพยากรขององค์กร ปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะองค์กร ปัจจัยสมรรถนะขององค์กร ปัจจัยภาวะผู้นำ และปัจจัยสมรรถนะของบุคลากร โดยผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติ ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานมากที่สุด ซึ่งส่งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ผ่านสภาพแวดล้อม สมรรถนะขององค์กรและสมรรถนะของบุคลากร ทำให้มีอิทธิพลโดยรวมมีค่า 0.58 รองลงมาเป็นอิทธิพลของปัจจัยวัตถุประสงค์และเป้าหมายนโยบาย มีค่า 0.49 และปัจจัยสมรรถนะขององค์กร มีค่า 0.33 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยทรัพยากรขององค์กรมีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติน้อยที่สุด มีค่า -0.09

สรุปโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 โมเดลการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปรับแก้ตามข้อมูลเชิงประจักษ์

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อาศัยโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งกรอบแนวคิดหรือโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างหรือโมเดลสมมติฐาน ได้มาจากการศึกษาทฤษฎี เอกสารวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลการพิจารณาของนักวิชาการเหล่านี้มาวิเคราะห์ พบว่าโมเดลกระบวนการนํานโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ปัจจัยวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ปัจจัยทรัพยากรขององค์กร ปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะองค์กร ปัจจัยสมรรถนะขององค์กร ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยสมรรถนะของบุคลากร และปัจจัยผลสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งเป็นโมเดลและกระบวนการที่คล้ายคลึงกับโมเดลกระบวนการของ แวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975) เอ็ดเวิร์ด (Edward, 1980) ซาบาเตียร์ และแมซมานเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1988) อินแกรมและแมนน์ (Ingram & Mann, 1988) การ์ดเนอร์และบอลช์ (Gardiner & Balch, 1980) วรเดช จันทรร (2527) กล้า ทองขาว (2548) สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2546) และทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อค้นพบมาเป็นประเด็นเพื่อการอภิปรายผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จของการนํานโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นโรงเรียนที่มีลักษณะการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป ทั้งด้านการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกเข้าเรียน ลักษณะการจัดความเป็นอยู่ พื้นที่การบริการ และลักษณะการจัดการศึกษาที่เน้นทั้งด้านการจัดการศึกษา และการสงเคราะห์ไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงและมีความชัดเจนให้มากที่สุด โดยเฉพาะเป้าหมายหลักคือ เพื่อช่วยเหลือ ปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กด้อยโอกาส ให้มีโอกาสดำเนินการศึกษาและการพัฒนาตนเองให้พัฒนาตนเองเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป และมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา คือ 1) เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยเน้นการปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมของชาติ 2) เพื่อ

ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสหรือผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง 3) เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาส ให้มีพื้นฐานความรู้ ความสามารถที่จำเป็น สามารถพึ่งตนเองได้ มีความรู้คู่คุณธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมายบ้านเมือง และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน 4) เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ สามารถเป็นผู้นำชุมชน และเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐกับชุมชนได้ (กรมสามัญศึกษา, 2544, หน้า 11-12) นอกจากนี้รัฐบาลแต่ละสมัยได้พยายามกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไว้อย่างต่อเนื่อง เช่น การกำหนดเป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2550 ไว้ชัดเจนว่า ประชากรวัยเรียนทั้งปกติ พิการ และด้อยโอกาส ได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และกำหนดแผนการพัฒนาเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 46,547 คน ให้เป็นผู้ที่มีสภาพ อยู่ดี มีสุข ตามเจตนารมณ์ของนโยบายทางการศึกษาของชาติกำหนด (สุพัฒน์ นาครัตน์, 2550, หน้า 6 - 9) นอกจากนี้ยังพบได้จากการประกาศนโยบายด้านการศึกษาที่ชัดเจนของประธานาธิบดี บิลล์ คลินตัน (Bill Clinton) ของสหรัฐอเมริกา เพื่อผูกมัดให้รัฐบาลชุดต่อไปต้องนำไปบังคับใช้ให้สำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันได้แก่ 1) เด็กทุกคนต้องได้เข้าเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในโรงเรียน 2) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องขยายอัตราการเข้าเรียนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 90 3) นักเรียนของสหรัฐอเมริกาต้องเป็นที่หนึ่งของโลกในผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 4) นักเรียนทุกคนต้องมีนิสัยรักการอ่าน และ 5) สถานศึกษาทุกแห่งต้องปราศจากสิ่งเสพติด ความรุนแรง และส่งเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (Dry, 2002, p. 130) ดังนั้นจึงสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า การที่โรงเรียนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จึงสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการทำงานของโรงเรียนที่ชัดเจนได้มากขึ้น จึงส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการตามนโยบายต่างๆ ที่หน่วยงานบังคับบัญชามอบหมายให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ซาบาเตียร์ และแมซมานเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1980) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจากระดับสูงสู่ระดับปฏิบัติงาน พบว่ากระบวนการกำหนดนโยบายมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งได้แก่ 1) ความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายและสามารถนำไปวัดผลสำเร็จได้ 2) นโยบายที่ชัดเจนต้องสามารถกำหนดเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายได้ (Birkland, 2005, pp. 182-183) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ วรเดช จันทรรักษ์ (2527, หน้า 544 – 564) สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2546, หน้า 432)

เทพศักดิ์ บุญรัตน์ (2530, หน้า 558-586) และทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539, หน้า 54 – 60) โดยเสนอปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบผลสำเร็จสิ่งสำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายต่าง ๆ ของนโยบาย ตลอดจนแนวทางปฏิบัติจะต้องมีการกำหนดอย่างแน่นอน ชัดเจน และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากรับทราบวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งจะแตกต่างจากโรงเรียนเรียนทั่ว ๆ ไป ถึงแม้จะรัฐบาลบางยุคบางสมัยไม่ให้ความสำคัญก็ตาม แต่เมื่อหันใหญ่เห็นว่าหากรัฐบาลให้ความสำคัญโดยการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ชัดเจน และมีกรอบทฤษฎีรองรับ จะเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติได้เร็วขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรขององค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า ปัจจุบันโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีทรัพยากรพื้นฐานที่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้พอสมควร จึงมองปัจจัยอื่นที่จะเป็นปัจจัยในการนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติ ประกอบกับการจัดสรรทรัพยากรจากรัฐบาลเป็นการพิเศษโดยผ่านมายังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการของทุกปี ดังเช่นในปีงบประมาณ 2550 สำนักงานประมาณได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นเงิน 2,069 ล้านบาท ซึ่งทุกโรงเรียนได้รับจัดสรรอย่างมีระบบ สอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบาย และมีความเท่าเทียมกัน ไม่เกิดความแตกต่างของแต่ละโรงเรียน จึงส่งผลให้มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ไม่มากนัก นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 69 ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน ซึ่งอาจมองว่าทรัพยากรขององค์การไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้บทบาทของครูผู้สอนไม่ค่อยรับรู้ความยุ่งยากในกระบวนการจัดการทรัพยากรให้กับองค์การเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะว่าบทบาทการแสวงหาทรัพยากรส่วนใหญ่เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ จึงพบว่าปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์การไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านทรัพยากรก็มีอิทธิพลทางอ้อมต่อปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะทรัพยากรไม่ใช่ปัจจัยที่ขับเคลื่อนให้นโยบายไปปฏิบัติได้ แต่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนปัจจัยอื่น ๆ ให้มี

สมรรถนะในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ เช่น มีอิทธิพลทางอ้อมต่อปัจจัยสภาวะแวดล้อม และลักษณะองค์การ เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เอ็ดเวิร์ด (Edward, 1980, pp. 148-149) ที่ได้เสนอโมเดลการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยชี้ให้เห็นว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตัวแปรหนึ่งคือ ทรัพยากร ซึ่งมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ แวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975, pp. 446-484) ได้พัฒนาโมเดลในการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลสำเร็จต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติตัวแปรหนึ่งคือ ทรัพยากร ซึ่งตัวแปรดังกล่าวนี้มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการการศึกษาของ วรเดช จันทรส (2527, หน้า 544 – 564) ด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทั่วไป (General Model) พบว่าปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จนั้นมีอยู่หลายประการ และปัจจัยหนึ่งคือความเพียงพอของทรัพยากรดำเนินงาน โดยปัจจัยดังกล่าวนี้สามารถส่งผลทางอ้อมต่อเกือบทุกปัจจัยที่มีส่วนทำให้ นโยบายประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับแนวคิดของ เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ (2530, หน้า 558-586) ที่ทำการศึกษปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติของกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรอิสระของการวิจัยตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความพร้อมของทรัพยากร นอกจากนี้ผลการวิจัยยังเป็นแนวทางเดียวกับ สุรางคมมา มัณยานนท์ (2538) ได้การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายมัธยมศึกษาด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) พบว่าในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งได้มาจากเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษาและเงินบริจาคอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ที่สำคัญสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์การมีความสำคัญมาก แต่ครูผู้สอนหรือครูที่บรรจุหรือย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ ๆ อาจมองว่าปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์การมีความสำคัญน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ และในสภาพโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในปัจจุบันมีทรัพยากรเพื่อการบริหารงานตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในระดับที่สามารถดำเนินการได้ โดยพยายามนำทรัพยากรจากภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนเข้ามาประสานใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ามากที่สุด แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านภาวะผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีทักษะในการประสานแหล่งทรัพยากรจากที่ต่าง ๆ มาใช้ในโรงเรียนให้มากที่สุด รวมทั้งการจัดระบบการใช้ทรัพยากรที่ยืดหยุ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนให้มากที่สุด

3. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสภาพปัจจุบัน หากโรงเรียนคิดที่จะดำเนินการแต่เพียงองค์การของตนเองเพียงลำพัง คงเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานเพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในสภาวะลำบากที่มีอยู่ทั่วประเทศไทยให้ทั่วถึงและครอบคลุม ด้วยทีมงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จำนวน 45 โรงเรียน และมีกำลังคนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอน และพนักงานราชการที่มีอยู่ประมาณสองพันกว่าคนให้ประสบผลสำเร็จคงเป็นไปได้ยากด้วยเช่นกัน จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดและกระบวนการทำงานใหม่ โดยการแสวงหาเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานให้เข้ามาช่วยค้นหาและคัดกรองผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่การศึกษาได้มีโอกาสเข้าถึงเด็กด้อยโอกาสให้มากขึ้นเพราะหน่วยงานหรือเครือข่ายในพื้นที่เหล่านี้มีโอกาสที่ใกล้ชิดกับกลุ่มเด็กด้อยโอกาสมากกว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศทั้งหมด 45 แห่ง จึงมีโอกาสได้ทราบเหตุผล ความจำเป็น และความต้องการที่ชัดเจนของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสได้ดีกว่า ดังนั้นการดำเนินงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการเข้าถึงกลุ่มเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาจึงสร้างความร่วมมือกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนทุกแห่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สภาตำบล เทศบาล รวมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกแห่งทั่วประเทศ รวมทั้งประชาชนทุกคนที่พบเห็นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสตามสถานที่ต่าง ๆ ก็สามารถเป็นผู้ประสานให้เด็กดังกล่าวเข้ามาเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 ข, หน้า 8 – 11) ดังนั้นเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975) เอ็ดเวิร์ด (Edward, 1980) ซาบาเตียร์ และแมซมานเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1980) ที่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านการสร้างเครือข่ายการบริหาร รวมทั้งแนวคิดของกล้า ทองขาว (2548, หน้า 66-77) สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2546, หน้า 432) ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539, หน้า 54 – 60) โดยได้เสนอปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบผลสำเร็จประการหนึ่งคือนโยบายที่จะปฏิบัติจำเป็นต้องการแรงสนับสนุนจากภายนอก เช่น กลุ่มผลประโยชน์ ผู้มีอำนาจและอิทธิพลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไปหรืออย่างน้อยที่สุด

ควรที่จะเป็นกลางไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้ชัดเจนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยของ วิภาพร เลิศสุขสตาพร และกันยารัตน์ เอี่ยมอัมพร (2549, หน้า 71) กล่าวคือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ควรมีเอกภาพในการกำหนดนโยบายและเอกภาพในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัว มีระบบที่เอื้อต่อการถ่ายทอดอุดมการณ์บนพื้นฐานความสัมพันธ์และสร้างระบบเครือข่ายที่เข้มแข็งซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสให้สามารถนำนโยบายต่าง ๆ จากรัฐบาลไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และผลการศึกษาเป็นไปทิศทางเดียวกันกับการศึกษาเชิงคุณภาพ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานให้ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ เช่น อำเภอ โรงพยาบาล สถานีอนามัย สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานภาคเอกชน เช่น วัด มูลนิธิ สมาคม ชมรม บริษัท และห้างร้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาพรวม ได้พึงพิงกับสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพการเมืองของท้องถิ่นไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพของการเลือกพื้นที่การจัดตั้งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน และมีพื้นที่ประมาณ 100 – 250 ไร่ ทั้งนี้ โรงเรียนมีความจำเป็นใช้เป็นพื้นที่เพื่อการฝึกทักษะด้านอาชีพให้กับนักเรียนเป็นพิเศษ ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจึงไม่ค่อยพึงพิงสิ่งแวดล้อมของชุมชนเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม หากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งใดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ในชุมชน เช่น โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 หรือโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 38 จึงมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมสูง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2550, หน้า 160) ได้เสนอแนะไว้ว่า ปัจจัยภายนอกที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย จะมีอิทธิพลต่อสถานศึกษามากน้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่นการเป็นโรงเรียนของรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชน เป็นต้น อย่างไรก็ตามผลการวิจัยก็ยังสะท้อนให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษา

สำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของแวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975, pp. 446-484) ได้พัฒนาตัวแบบในการวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติ ตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งคือ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เช่นเดียวกับ ซาบาเตียร์ และแมซมานเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1980, pp. 540-556) ได้สรุปสาระสำคัญของกลุ่มตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติตัวแปรหนึ่งคือ กลุ่มตัวแปรที่ไม่ใช่เงื่อนไขของนโยบาย ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 5 ตัวแปร คือ เงื่อนไขของการแปรผันทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ความสนใจของสื่อมวลชนในการแก้ไขปัญหา การสนับสนุนจากประชาชน การเปลี่ยนแปลงทางทรัพยากรและทัศนคติของประชาชนต่อนโยบาย และนโยบายได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากอำนาจของการเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ ชอย (Choi, 1992) ที่ได้เสนอทฤษฎีความไม่เหมือนกันในการนำนโยบายไปปฏิบัติจากกรณีศึกษาในประเทศเกาหลี โดยศึกษาถึงความแตกต่างกันในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของแต่ละนโยบายในเรื่องของโครงสร้างหรือการจัดกระบวนการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติ พบว่า นโยบายที่มีสาระของนโยบายและสภาพแวดล้อมของนโยบายที่แตกต่างกัน ควรนำไปปฏิบัติด้วยโมเดลที่ไม่เหมือนกัน เช่นเดียวกับ รอนดินेलลี และคณะ (Rondinelli et al., 1990) ซึ่งทำการศึกษาการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลายๆ ประเทศ พบว่า การนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติยังไม่ประสบความสำเร็จ สาเหตุหนึ่งเกิดจากปัจจัยสำคัญคือ การที่นักวางแผนเพื่อปฏิบัติการของประเทศเหล่านั้นรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากองค์การระหว่างประเทศที่เข้าไปเป็นที่ปรึกษาทั้งหลายไม่เข้าใจธรรมชาติของงาน และไม่เข้าใจสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ อันเป็นองค์ประกอบในการสร้างยุทธศาสตร์ทางการบริหารนโยบายให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทั่วไป (General Model) ของ วรเดช จันทพร (2527, หน้า 544 – 564) พบว่าปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จนั้นมีอยู่หลายประการ ที่สำคัญคือปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมว่าการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกนี้ อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539, หน้า 54 – 60) ซึ่งได้เสนอปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบความสำเร็จไว้ประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลงในสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีแปรผันตามกาลเวลาต้องไม่รุนแรงที่จะมากระทบการปฏิบัติงาน ส่วน สนานิจิตร สุคนธ์ทรัพย์ และคณะ (2542) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ

การดำเนินงานของโรงเรียนในกำกับของรัฐ ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนในกำกับของรัฐ มีทั้งปัจจัยที่เป็นบริบทภายนอก และปัจจัยภายในโรงเรียน โดยปัจจัยบางด้านส่งผลต่อเนื่องหรือมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ลักษณะสำคัญที่ส่งผลในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศดีพอทำให้รัฐสามารถสนับสนุนทรัพยากรในการจัดตั้งดำรง และขยายโรงเรียนในกำกับของรัฐได้ ความแตกต่างในสถานะทางเศรษฐกิจทำให้กลุ่มค้อยโอกาสต้องการโรงเรียนรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม 2) ปัจจัยด้านสังคม เจตคติของคนในสังคมที่ไม่พอใจผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลถึงขั้นแสวงหาแนวทางใหม่โดยการปรับเปลี่ยนระบบ ลักษณะเฉพาะของคนอเมริกันที่ยอมรับความหลากหลาย ความแตกต่างระหว่างบุคคล ต้องการมีทางเลือกและความเสมอภาคในโอกาส เคารพในสิทธิของบุคคล มีความรับผิดชอบต่อสังคม ลักษณะของนักวิชาการมืออาชีพที่ยึดมั่นในอุดมการณ์กล้าเสี่ยงที่จะทดลองความคิดใหม่ ต้องการอิสระทางความคิดและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบผลงาน ลักษณะของสังคมอเมริกาที่ยึดมั่นในอุดมการณ์การกระจายอำนาจ การเป็นสังคมการเรียนรู้ การมีกลุ่มพลังที่เข้มแข็งและสร้างสรรค์ ทำให้เกิดแรงผลักดันในเชิงเกื้อหนุนเกิดการดำรงอยู่ของโรงเรียนในกำกับของรัฐ 3) ปัจจัยด้านการเมืองและการบริหาร เช่น นโยบาย ความคาดหวัง และการสนับสนุนที่ชัดเจนจากผู้บริหารระดับสูง คุณภาพนักการเมืองที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและการเป็นนักวิชาการ การมีกฎหมายที่เข้มแข็งและเกื้อหนุน รูปแบบการบริหารจัดการในระดับนโยบายที่มีการกระจายอำนาจให้รัฐต่าง ๆ มีอิสระในการบริหารรวมทั้งในด้านการศึกษา 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีภายนอก ทั้งเทคโนโลยีที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทำให้โรงเรียนสามารถประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่มีความจำเป็นเฉพาะ และผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จมาก่อน ช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในสมัยเริ่มแรกยังไม่มีความพร้อมปัจจัยด้านสาธารณูปโภคซึ่งต่างจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในสมัยนี้ โดยเน้นการให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจชุมชน การเมืองของท้องถิ่น รวมทั้งสภาพปัญหาของสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กค้อยโอกาสของรัฐบาลแต่ละสมัยควบคู่กันไปด้วย

5. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะองค์การ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กค้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษา

สงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า โรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ มีหลักการและเหตุผลการจัดตั้งที่แตกต่างกัน
พอสมควร กล่าวคือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ส่วนใหญ่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับเด็กที่ยากจนมากเป็น
พิเศษ จนไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านหรือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สำหรับชนกลุ่มน้อย
ซึ่งโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะกระจายอยู่ทั่วไปเทศ อย่างน้อยเขตการศึกษาละ 1 โรงเรียน ส่วน
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ส่วนมากจัดตั้งขึ้นเนื่องในโอกาสที่ประเทศเกิดวิกฤติจากภ
พธรรมชาติ หรือจัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ
เช่น จัดตั้งเพื่อรองรับเด็กกำพร้าจากวาทภัย หรือคลื่นยักษ์สึนามิในภาคใต้ จัดตั้งเพื่อความมั่นคงของ
สังคมในจังหวัดชายแดนของภาคเหนือและจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ยังสร้างขึ้นในโอกาส
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา หรือจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับ
เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ โดยโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ทุกแห่งจะมีมูลนิธิ
ราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้การสนับสนุนการจัดตั้งครั้งแรกและสนับสนุน
อุปกรณ์การศึกษาทุกปีการศึกษา ดังนั้นโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากทรัพยากรทางการศึกษา
จากองค์การเครือข่ายดังกล่าว จึงมีโอกาสมากกว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทั่ว ๆ ไป จึงน่ามีส่วนทำ
ให้ลักษณะโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อย
โอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แต่ผลการศึกษายังพบว่าอายุการจัดตั้งโรงเรียนที่
แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไป
ปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพียงเล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ กล่าวคือ
ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าปัจจัยด้านลักษณะขององค์การที่แตกต่างกัน เช่น
ประเภทโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ หรืออายุการจัดตั้งที่แตกต่างกัน
ไม่น่าจะมีอิทธิพลมากต่อผลสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไป
ปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แต่ประการใด

6. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะขององค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อ
ผลสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า โรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ในปัจจุบัน ได้รับการพัฒนา การส่งเสริม และการสนับสนุนภารกิจจากเครือข่ายการ
ทำงานด้านการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้จัดระบบการบริหารที่มีลักษณะที่อิสระ มีความ
คล่องตัวต่อการตัดสินใจ โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ และหลักการกระจาย
อำนาจการบริหารการศึกษา ตามหลักการและแนวคิดของปฏิรูปการศึกษามาตลอด ดังนั้น

สมรรถนะขององค์การประเภทโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จึงมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จของการนโยบายนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังได้สอดคล้องกับแนวความคิดของ แวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter & Van Horn, 1975) เอ็ดเวิร์ด (Edward, 1980) ซาบาเตียร์ และแมซมานเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1980) ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2530) ดวงดาว ยังสามารถ (2537) สำเร็จนามัตติยะ (2538) สมนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2542) รวมทั้ง วรเดช จันทรรักษ์ (2527, หน้า 544 – 564) ได้ศึกษาตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model) โดยเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด โครงสร้างขององค์การต้องเหมาะสมบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหาร และเทคนิคอย่างเพียงพอ โดยปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์การจะส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ กล้า ทองขาว (2548, หน้า 66-77) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งที่เป็นปัจจัยทางตรงและปัจจัยทางอ้อม ประการหนึ่งคือ ชุดปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วยตัวแปรย่อย คือ 1) การมีโมเดลโครงสร้างองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับล่างสุดอย่างเหมาะสม 2) ความเป็นเอกภาพของการจัดโครงสร้างองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 3) เจตคติของผู้บริหารและข้าราชการที่นำนโยบายไปปฏิบัติต่อวัตถุประสงค์ของนโยบาย 4) ความเพียงพอของทรัพยากรและเสริมแรงในการสนับสนุนแผนงาน 5) ระดับความคล่องตัวของการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารภายในหน่วยงาน 6) ความสามารถของผู้นำภายในหน่วยงาน 7) ศักยภาพและความผูกพันของทีมงานต่อกิจกรรมปฏิบัติ 8) ความเข้มข้นของความรู้สึกรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการ 9) การได้รับประโยชน์ของหน่วยงานจากแผนงาน 10) ผลของโครงการตกเป็นประโยชน์โดยตรง และชุดของปัจจัยมาตรการกำกับ ตรวจสอบ ประเมินผล และการกระตุ้นเสริมแรง ประกอบด้วย ตัวแปรย่อย คือ 1) การมีมาตรการควบคุม ดูแลและประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) การมีมาตรการกระตุ้นเสริมแรงและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน 3) การปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติ เพื่อสนองเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย 4) การให้คำแนะนำปรึกษาและการควบคุมการดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ผลการศึกษาเชิงปริมาณยังสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์การเป็นปัจจัยที่สามารถส่งอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งควร

ปรับเปลี่ยนลักษณะงานภายในโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน ศึกษาสงเคราะห์ให้มากขึ้น สร้างความชัดเจน จัดระบบให้มีเอกภาพในการบริหารงาน โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดเพียงแห่งเดียวที่เป็นหน่วยงานมอบนโยบายต่าง ๆ โดยตรง ไม่ควรขึ้นอยู่กับหน่วยงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละจังหวัด ซึ่งจะเกิดปัญหาการประสานงานด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติในแต่ครั้งไม่ตรงกับเจตนารมณ์เท่าที่ควร พร้อมทั้งส่งเสริมการนำมาตรฐานต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการประเมินผลงาน จึงจะส่งผลให้นโยบายต่าง ๆ ที่มอบให้โรงเรียนมาปฏิบัติประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

7. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า ผู้ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะต้องมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากองค์กรอื่นพอสมควร และต้องได้รับการพัฒนาความเป็นภาวะผู้นำองค์การประเภทโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพิ่มเติมด้วย ซึ่งพบได้จากผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีการสืบทอดอุดมการณ์และปรับเปลี่ยน ต่อยอด พัฒนาภายใต้ปรัชญาของการจัดการศึกษาสงเคราะห์ บนพื้นฐานของระบบความสัมพันธ์ การรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ร่วมคิด ร่วมทำ และสร้างผู้บริหารมืออาชีพที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มาอย่างยาวนาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (วิภาพร เลิศสุขสธพร และกันยารัตน์ เอี่ยมอัมพร, 2549, หน้า 69) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซาบาเตียร์ และ แมซมานเนียน (Sabatier & Mazmanian, 1980) ที่ได้เสนอแนะว่า การจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขเกี่ยวกับผู้นำของหน่วยปฏิบัติมีความสามารถทางการบริหารและมีทักษะทางการเมืองและผูกพันกับการบรรลุเป้าหมายของนโยบาย ยังรวมไปถึงผู้นำที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่จะมีส่วนในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จอีกด้วย (Birkland, 2005, pp. 182-183) คล้ายกับแนวความคิดของ อินแกรม และแมนน์ (Ingram & Mann, 1980, pp. 23-25) การ์ดเนอร์และบอลช์ (Gardiner & Balch, 1988, pp. 113-130) วูฮิสเตตเลอร์ และ มอร์แมน (Wohistetter & Mohrmann, 1998) วรเดช จันทรร (2527, หน้า 544 – 564) และ กล้า ทองขาว (2548, หน้า 66-77) ที่สนับสนุนแนวคิดนี้ว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ โดยเห็นว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งที่เป็นตัวแปรทางตรงและตัวแปรทางอ้อม คือเจตคติของผู้บริหารและข้าราชการที่นำนโยบายไปปฏิบัติต่อ

วัตถุประสงค์ของนโยบาย ความสามารถของผู้ภายในหน่วยงาน และการมีมาตรการกระตุ้นเสริมแรงและให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งสิ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำขององค์กรเป็นปัจจัยที่สำคัญในการประสานปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนจนสำเร็จตามเจตนารมณ์ โดยผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งใหม่เห็นว่า โรงเรียนต้องมีระบบการบริหารที่เน้นการพึ่งพาตนเองให้มีความเข้มแข็งเป็นสำคัญ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่จัดตั้งมาเป็นเวลานานแล้วเห็นว่า การบริหารโรงเรียนต้องอาศัยเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ด้านการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญด้วย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ของตนเอง เพื่อให้สามารถพัฒนาองค์กร โดยยึดหลักพึ่งพาตนเองให้เข้มแข็ง มีความยืดหยุ่นในการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติตามแนวพระราชดำริของขั้นตอนหนึ่ง คือ การพัฒนาต้องเริ่มจาก “การพึ่งพาตนเอง” ให้ได้ก่อน โดยต้องรู้จักประมาณตนและดำเนินการด้วยความละเอียด รอบคอบ ระมัดระวัง และ “ทำตามลำดับขั้นตอน” คิดค้นตามแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด โดยต้องสร้างพื้นฐานความเป็นอยู่ให้พอมี พอกิน พอใช้ก่อน ด้วยวิธีการประหยัดและถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งแล้ว จึงค่อยพัฒนาเครือข่ายเชื่อมสู่สังคมภายนอก เพื่อความเจริญก้าวหน้าในลำดับต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 7)

8. จากผลการวิจัยที่พบว่าสมรรถนะของบุคลากรมีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายได้ว่า บุคลากรของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ส่วนใหญ่จะพักอาศัยภายในโรงเรียนเนื่องจากนักเรียนต้องพักอาศัยประจำในโรงเรียนด้วยเช่นกัน ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรอื่น ๆ จึงมีบทบาทเป็นผู้ปกครองของเด็กอีกด้วย ดังพระราชดำรัสในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตอนหนึ่งว่า “...เด็กกำพร้าขาดผู้อุปการะ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะมีส่วนช่วยได้มาก แต่ครูในโรงเรียนเหล่านี้ต้องสามารถให้การศึกษาในส่วนที่เป็นหน้าที่ของครอบครัวด้วย...” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) บุคลากรของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จึงได้รับการพัฒนาทั้งทักษะวิชาชีพ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียน พร้อมทั้งความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเพื่อนำมาปฏิบัติในโรงเรียนให้มีความเข้าใจที่ตรงกันตามที่วัตถุประสงค์และเป้าหมายกำหนดไว้ จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะบุคลากรของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ยังเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารว่าในการทำงานให้สำเร็จแต่ละกิจกรรมนั้น ปัจจัยเรื่องมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญกว่าด้านอื่น ๆ ดังที่ สร้อยตระกูล (ตียานนท์) อรรถมานะ (2545, หน้า 467) ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า “มนุษย์” เป็นที่มาของทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นที่มาของการกำเนิดและการสิ้นสุดขององค์กร เป็นที่มาของความสำเร็จและความล้มเหลวของกิจกรรมทั้งปวง จึงเป็นเหตุประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติตามผลการวิจัยที่ค้นพบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ฮอกวูด และกันน์ (Hogwood & Gunn, 1991) กล้า ทองขาว (2548, หน้า 66-77) และเป็นแนวทางเดียวกับผลการศึกษาก่อนนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development Model) ของ วรเดช จันทรร (2527) พบว่า บุคคลเป็นปัจจัยสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดในองค์กร รวมทั้งแนวคิของนักวิชาการอีกหลายคน อันได้แก่ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539) เทพศักดิ์ บุญรัตน์ (2530) ดวงดาว ยังสามารถ (2537) สุรางคณา มัณยานนท์ (2538) และสนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์และคณะ (2542) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งที่เป็นปัจจัยทางตรงและปัจจัยทางอ้อม คือ ศักยภาพและความผูกพันของทีมงานต่อกิจกรรมปฏิบัติ และได้เสนอว่าปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบผลสำเร็จประการหนึ่งคือ บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติการต้องมีความพร้อม และความผูกพันในการทำงาน ต้องยอมรับในเป้าหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับสูงต้องมีขีดความสามารถทั้งทางด้านการจัดการและด้านการเมือง เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยครูมีลักษณะเป็น มืออาชีพ มีความพร้อมทั้งในด้านเจตคติ ความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพและการจัดการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับปัจจัยด้านสมรรถนะของบุคลากรในองค์กรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยบุคลากรของโรงเรียนต้องเป็นบุคลากรหลักที่มีจำนวนที่เพียงพอ สถานภาพมั่นคง กล่าวคือไม่ควรเป็นลูกจ้างประจำหรือพนักงานราชการ นอกจากนี้บุคลากรควรได้รับการพัฒนาด้านความรู้ เจตคติที่ดีต่อ นโยบาย สร้างความผูกพันต่อองค์กร รวมทั้งการสร้างอุดมการณ์เพื่อให้ความร่วมมือต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน

9. จากผลการวิจัยพบว่า สมการพยากรณ์ความสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขึ้นอยู่กับปัจจัยวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ปัจจัยทรัพยากรขององค์กร ปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะองค์กร ปัจจัยสมรรถนะขององค์กร ปัจจัยภาวะผู้นำ และปัจจัยสมรรถนะบุคลากร สามารถอธิบายอิทธิพลได้ร้อยละ 50 นั้นแสดงว่ายังมีปัจจัยด้านอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งพบจากการเสวนากลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษาที่บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อย่างมีคุณภาพและเคยได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทาน ได้ให้ข้อเสนอแนะบางส่วนว่า ปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีส่วนทำให้การน่านโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพิ่มเติมอีก ได้แก่ ความต่อเนื่องของนโยบายจากรัฐบาลแต่ละสมัย สถานการณ์หรือข้อจำกัดของโรงเรียนในขณะนั้น ภูมิหลังของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน รวมทั้งการเอาใจใส่ที่แท้จริงของผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปที่มีอำนาจในการ ตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้ทุนให้โทษ ล้วนเป็นปัจจัยที่จะมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการน่านโยบายไปปฏิบัติด้วยทั้งสิ้น

10. ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่าโมเดลที่กำหนดไว้ในสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับโมเดลโครงสร้างเชิงสาเหตุที่พบได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่การทดสอบครั้งแรกยังไม่มีความกลมกลืนในระดับดี แต่ด้วยเหตุผลของหลักการคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นได้ในช่วงการจับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และพบข้อมูลได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงทำการปรับโมเดลและแนวทางอิทธิพลของตัวแปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง พร้อมทั้งยอมรับโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ตามสมมติฐานการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดทำคู่มือการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยระบุปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศาสตร์ว่าด้วยการศึกษาสงเคราะห์ ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับทราบปัจจัยพื้นฐานในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ของประเทศไทยในทิศทางเดียวกัน และควรจัดหน่วยงานที่กำกับ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของงานของกลุ่มโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่เป็นเอกเทศ เพื่อไม่ให้นำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ของแต่ละโรงเรียนที่แตกต่างกัน

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสควรให้ความสำคัญกับเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น โดยอาจจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ควรจัดให้เครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของโรงเรียนได้มีโอกาสได้รับทราบนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสเพิ่มขึ้นด้วย

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาการศึกษาแห่งชาติ หรือกระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน การรักษาความต่อเนื่องเชิงนโยบาย การกำหนดรูปแบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อให้สู่ความสำเร็จตามนโยบายที่กำหนด และ ควรมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ความรู้ด้านบริหารนโยบาย มีทักษะการมีส่วนร่วม ทักษะการให้ทุนให้โทษ ทักษะทางการเมือง ทักษะการสร้างแรงจูงใจ ทักษะการต่อรอง ทักษะการกระจายอำนาจ ทักษะการประนีประนอมและเจตคติต่อนโยบาย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานมีอิทธิพลมากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ ต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ควรมีการ

วิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยเฉพาะกลุ่มนักวิชาการ บุคคลสำคัญ และประชาชนทั่วไปว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า การควบคุมดูแล การให้คำแนะนำและปรึกษา ระบบการประเมินตนเอง และการประสานงาน เป็นตัวแปรที่สำคัญมากในองค์ประกอบสมรรถนะขององค์กร การบริหารแบบมีส่วนร่วม การให้ทุนให้โทษ การสร้างแรงจูงใจ เป็นตัวแปรที่สำคัญในองค์ประกอบภาวะผู้นำ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพิ่มในเรื่องรูปแบบการควบคุมดูแล หรือรูปแบบการให้คำแนะนำ และปรึกษา รูปแบบการประเมินตนเอง รูปแบบการประสานงาน รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม รูปแบบการให้ทุนให้โทษ และรูปแบบการสร้างแรงจูงใจในที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นอย่างไร

2.3 จากผลการวิจัย พบว่า ผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ ความเป็นธรรมของผู้ให้บริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ ดังนั้น ควรทำการวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นธรรมของผู้ให้บริการหรือความพึงพอใจของผู้รับบริการของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีลักษณะเป็นอย่างไร

2.4 จากผลการวิจัย พบว่า สมการพยากรณ์ผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขึ้นอยู่กับปัจจัยวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย ปัจจัยทรัพยากรขององค์กร ปัจจัยเครือข่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะองค์กร ปัจจัยสมรรถนะขององค์กร ปัจจัยภาวะผู้นำ และปัจจัยสมรรถนะของบุคลากร สามารถอธิบายอิทธิพลได้ร้อยละ 50 นั้นแสดงว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่งที่ผู้วิจัยยังไม่ได้กำหนดมาเป็นตัวแปรหรือปัจจัยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเสนอให้ควรมีการศึกษาองค์ประกอบอื่นเพิ่มเติม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนอกเหนือจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ต่อกระบวนการกำหนดนโยบายและการวางแผนของหน่วยงานทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

2.5 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทรัพยากรขององค์กร และสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงในทางบวกต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แต่สอดคล้องกับการศึกษาเชิงลึกจากข้อมูลด้านคุณภาพ พบว่าปัจจัยดังกล่าวน่าจะมีอิทธิพลทางบวกต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการ

จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ควรมีการทำวิจัยซ้ำด้วยเทคนิคการวิจัยที่แตกต่างจาก
ครั้งนี้ ซึ่งอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทุกกระบวนการหรือการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจัยดังกล่าวเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยอีก
ครั้งว่า ทำไมอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวจึงส่งผลต่อผลสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการศึกษา
สำหรับเด็กด้อยโอกาสไปปฏิบัติในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด